

MEDYA VE DIŞ POLİTİKA

* Araő.Gör. Ece KARADOĐAN

Kitle haberleőmesi çeőitli insanlardan meydana gelmiő bir topluluğu bu amaç için geliőtirilmif araçlar aracılığıyla bilgi, fikir ve tutumların ulaőtırılması ve böylece belirli bir insan topluluğu içinde benzeőme ve birlik taőtıyan bir toplum yaratması⁽¹⁾ olarak tanımlanabilir.

İletiőim insanlığın varlığıyla ortaya çıkmıőtır. İki varlığın olduğu bir ortamda iletiőtımden bahsedilmektedir. İnsan ise iletiőebilen bir varlıktır. İletiőtım ilk insanlardan bu yana çok çeőtli sűreçlerden geçmiőtir. Bugűn sűzűnű ettiğimiz iletiőtım iki insanın karőtılıklı iletiőtımını çoktan aőtımtır. Teknolojinin geliőtimine ve bilginin gereken ۆnemi gۆrmesine paralel olarak iletiőtıme de gereken değer verilmektedir. İletiőtımın olduğu yerde kitle iletiőtım araçları gűndeme gelmeye baőtımtır.

Kitle iletiőtım araçlarının temel gۆrevleri; ilk olarak bilgilendirmek, eđitmek, ۆđretmek ve kamuoyu oluőturmaktır. Kitle iletiőtım araçlarının elinde çok bűyűk bir etkileme gűcű vardır. Bu gűç ile toplumların dikkatlerini belli noktalara çekebilir bu konularda kamuoyu oluőturabilirler.

Kitle iletiőtım sűrecini meydana getiren ve iőtleten kitle iletiőtım araçları toplumların siyasal ve sosyal yapılarında ۆnemli rol oynamaktadırlar. Kanıların ve bilgilerin biçimlenmesi sűrecini bűyűk ۆlçűde hızlandırdıđı ve seslenen kitlelerin sınırlarını çok arttırdıđı, aynı zamanda haber kaynađının alanını da geniőtlettiđi içindir ki, halkın gۆrűőlerinin oluőtmasında ve dűzenlenmesinde çok etkin bir yere ulaőtımtır⁽²⁾.

Kűreye, evrene bir penceredir, kitle iletiőtım araçları. Odalarda baőt kۆőeye yerleőtirilmiőt olan televizyon ya da odanın duvarlarında yankılanan radyonun sesi teknolojik geliőtmeye koőt olarak sınır tanımaz bir yapıya kavuőtmuőtur. Kitle iletiőtım araçlarının deđiőtirici, dűnűőtűrűcű, etkileyici gűcű tűm çevrelerce kabul gۆren bir gerçektir.

Kitle iletiőtım araçlarının tartıőtılmaz gűcű, "toplumsal sorumluluk" ilkesini vazgeçilmez kılıyor. Kitle iletiőtım araçlarındaki sahiplik durumu zaman zaman bu toplumsal sorumluluğuğun gۆz ardı edildiği kaygısını yaőtıtmaktadır. O nedenle siyasal erk, var olan yapıyı,

* İstanbul Üniversitesi İletiőtım Fakűltesi

⁽¹⁾ Oya Tokgۆz, Siyasal Haberleőtme ve Kadın, Ankara Sevinç Matbaası 1979, s.35

⁽²⁾ Feyyaz Gۆlcűklű, Haberleőtme Hukuku s.11-12

medyanın demokratik yaşamın bir güvencesi niteliği taşıdığı gerçeğini de unutmuyarak, yasal düzenlemelere gitmek zorundadır⁽³⁾.

Kitle İletişim Araçları toplumsal yaşamın önemli belirleyenlerinden biridir. Toplumdaki bilgi akışını düzenlemek, sağlamak, siyasal gelişmeleri aktarmak, siyasal iktidarlar ya da daha doğrusu siyasa adamları ile bir köprü görevini görmek, toplumu eğitmek işlevleri kitle iletişim araçlarının toplum yaşamında ne denli önemli olduğunun göstergeleridir.

Buraya kadar olan bölümlerde kitle iletişim araçlarından ve işlevlerinden söz ettik. Biraz da, kitle iletişim araçlarının en önemli görevlerinden biri olan kamuoyu oluşturma işlevi üzerinde duralım.

Kamuoyu; bir grup insanın bir sorun karşısında takınmış olduğu fikir ve tutumlar olduğundan, amaç bu grubun görüşlerini başka gruplar üzerinde egemen kurmaktır. Bu nedenle, kanaat önderleri kamuoyunu kendilerince uygun düşen yöne doğru sevketmeye ve biçimlendirmeye çalışmaktadırlar. Hemen hemen herkes kamuoyu konusunda bir kısım önderlerin liderlik ve denetimiyle ilgili objeleri durumundadır⁽⁴⁾. Kitle İletişim Araçları belirli iç ve dış konularda kendi düşünceleri, istekleri ve kamuoyunun genel beklentileri doğrultusunda yayın politikasını sürdürür.

Kamuoyunun oluşumu, bir takım olayların, haberlerin, fikirlerin ve bilgilerin kamuya iletilmesiyle başlar. Kamuoyunun oluşmasında akıl kadar duygu da rol oynamaktadır. Kamuoyunun varlığından söz edebilmek için ortada bir anlaşmazlığın bulunması gerekmektedir. Siyasal sistem tarafından haberleşme, konuşma, görüşme, tartışma ve örgütlenme olanaklarının sağlandığı bir ortamda fikirler ifade edilecek ve sağlıklı bir kamuoyu oluşacaktır. Bu nedenle halkın doğru, tarafsız, objektif bilgiler, haberler edinmesini sağlamak için demokrasilerde bazı tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Kamuoyu; olayının varlık nedeni veya temel gerekçesini yönetilenlerin belli bir konu hakkında görüşlerini karar vericiye duyurarak, onun kararlara dolaylı yoldan katılmasını sağlamak, denetleme ve etkileme yolunu açık tutmaktır. Geniş toplumlarda bu anlamda kamuoyunun oluşmasını sağlayacak alan da kitle haberleşme araçları olmaktadır⁽⁵⁾.

(3) Prof.Dr. Tayfun Akgüner TRT Tanıtım sy:1

(4) Hülya Yörüten, Yüksek Lisans Tezi "Türk Basınında Batı Ülkelerine İlişkin Dış Politika Yaklaşımlarının Karşılaştırmalı İncelemesi", İstanbul, 1986, s:5.

(5) Hülya Yörüten, Yüksek Lisans Tezi "Türk Basınında Batı Ülkelerine İlişkin Dış Politika Yaklaşımlarının Karşılaştırmalı İncelemesi", İstanbul, 1986, s:10.

DIŞ POLİTİKA;

Dış politika genel olarak, "Bir devletin kendi sınırları dışında milli menfaatlerini gerçekleştirmek için izlediği amaç, hareket tarzı ve kullandığı usuller" olarak tanımlanabilir ⁽⁶⁾. Her ülkede genel olarak dış politikayla veya dış politikanın bir bölümüyle ilgilenen özellikle bu konular üzerinde yorum ve görüşlere sahip olan kişiler ve yığınlar vardır. Dış politikada kamuoyu, dış politika konularıyla ilgilenen kişilerin ve bu kişilerin birlikte yaşadığı yığınların kanaatleridir.

Dış politikada kamuoyundan söz edilebilmesi için, herşeyden önce halkın o konuda fikir sahibi edilmesi gerekir. Dış politika konularında halkın bilgi sahibi edilmesinde basın önemli rol oynamaktadır. Basın bir yandan kamuoyu oluşturmaya çalışırken diğer yandan dış politika konusunda fikir sahibi olanların görüşlerini yansıtmaya olanağına sahiptir. Basın kamuoyu oluştururken en azından belli bir olaya ya da soruna ayırdığı yer ve verdiği önem ile iktidarın ve halkın dikkatini çekebilir. Bu konuyla ilgili tartışma, düşünme ve karar sürecini başlatabilir.

Basının dış politika alanındaki etkinliği denetim gücünden gelmektedir. Basın ülkelerin dışa açılan gözleridir, kulaklarıdır. Ancak son yıllarda ülkemiz basınında yaşanan tekelleşme olgusunun her konuda olduğu gibi bu noktada sorun yaratacağı düşünülebilir. Çünkü sadece 2 veya 3 görüşün hakim olduğu bir basın sektöründe tarafsızlıktan söz etmek de söz konusu olmamaktadır. Özellikle Türk dış politikasını ilgilendiren konularda basının daha duyarlı hareket etmesi gerekmektedir.

"Görevlerinin doğası gereği bir kamu hizmeti yapan ve halkın temsilcisi durumunda olan basın ve basın mensupları özellikle dış politika gibi gizliliğin, bilgisizliğin, ilgisizliğin, baskıların ve yönetimlerin toplumu etkileme gücünün çok olduğu yaşamsal öneme sahip bir alanda, toplumun ve ülkenin çıkarlarının en etkin savunucuları durumundadır. Özgür basının dış politikadaki etkinliğinin artması, ulusal çıkarların, güvenliğin bağımsızlığın en sağlam teminatıdır. Toplumun dış politikaya etkin bir biçimde sahip çıkabilmesinin tek koşulu da özgür bir basının klasik devlet yapısı dışında kalan, basın gibi kuruluşların dış politika üzerindeki etkinliğini meşru ve gerekli bir hak görebilerek tartışmaları gelecek için çok önemlidir⁽⁷⁾."

Ulkeye sahip çıkılmasında ve toplum içinde oluşan yeni gelişmelere ayak uydurulmasında, bu gelişmelerin ortaya çıkardığı yeni

⁽⁶⁾ Suat Bilge, Milletlerarası Politika, Ankara: Sevinç Matbaası, 1966, s:297.

⁽⁷⁾ Hürriyet Vakfı, s.23

istek ve ihtiyaçların duyurulmasında, diğere bir deyişle, dış politika ile iç yaşantı arasındaki bağın kurulmasında kendisini belli etmektedir.

Sonuç olarak ; Küremizdeki gelişmeler, artık ulusların kendine özgü değerlerini korumakla birlikte ortak-evrensel değerler çerçevesinde bir kenetlenme içerisinde. Uluslar Bosna-Hersek'de, harabeye dönmüş şehirin ortasında çevresinde onlarca ölüye karşın elinde ekmeğiyle ağlayan çocuğun acısına karşın "bana ne" diyememektedir. Uluslararası alanda kabul görmüş değerlerin günümüzde böylesi bir tutuma izin vermesi düşünülemez. Küremizde kendine yer arayan bu evrensel değerler bireyin bilgilene ve bilgilendirme hakkı konusunda aynı duyarlılığı göstermesi gerekmektedir.

Son yıllarda Türkiye'de dış politika ile ilgilenen kesimde ve halk yığınlarında bir kıpırdanma olduğu, ilginin artışı dolayısıyla fikirlerin yoğunluk kazandığı gözlenmektedir. Belli başlı günlük gazetelerin çoğunun dış politika sayfaları var. Dış politika konusunda uzman kişilerin, yazarların görüşleri sütunlarda yer almakta. Ayrıca eskiye oranla dış politika ve uluslararası ilişkilerle ilgili haberlere daha çok yer verilmekte. Dış politika konularına geniş yer veren dergilerin sayısı da artmıştır. Özel televizyon kanallarının artması beraberinde program zenginliğini getirmiştir. Hepimizin yıllardır beğeni ile izlediği Mehmet Ali Birand'ın hazırlayıp sunduğu "32. Gün" program içeriğini genel olarak dış politika konularına ayırmaktadır. Bu programın Türk kamuoyunun dış politikaya ilgisini çekme açısından gösterdiği başarı herkes tarafından kabul görmektedir. "32.Gün" bu tür programların sadece biri. Günümüzde hemen hemen her kanalda dış politika ağırlıklı pek çok haber programı yayınlanmaktadır.

Ulusal toplumsal çatışmalar o ulusun bireylerini doğrudan ilgilendiren olaylardır. Bu nedenle ulusal olaylara, haberlere, basında, geniş anlamıyla medyada daha çok yer verilmesi olağan karşılanabilir. Ancak küremizin evrensel bir köy olduğu gerçeğiyle hareket edersek artık uluslararası toplumsal çatışmalar da yalnızca yaşadığı ulusları değil tüm insanlığı ilgilendirmektedir.

Dış politika konusunda basının, medyanın daha duyarlı hareket etmesi olayları tüm çıplaklığı ile tarafsız bir biçimde sunması yapılması gereken en doğru harekettir.

Dış politika bilgi, titizlik, özveri, ilgi ve uzmanlık gerektiren oldukça önemli bir yapıdır. Basınımızda dış politika konularında daha dikkatli hareket etmesi olaylarda çok fazla abartıya kaçmaması veya yeterince önemli değilmiş gibi hareket etmesi yapılmaması gereken bir davranıştır. Özellikle yazılı basında son yıllarda dış politikaya gösterilen ilgi sevindirici bir gelişme. Yalnız basının her konuda olduğu

gibi dış politika konusunda da fazla aşırıya kaçmaması yani olaylarda belirleyen değil aktaran olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- 1- Oya Tokgöz, Siyasal Haberleşme ve Kadın, Ankara Sevinç Matbaası 1979, s.35
- 2- Feyyaz Gölcüklü, Haberleşme Hukuku s.11-12
- 3- Prof. Dr. Tayfun Akgüner TRT Tanıtım s.1
- 4- Hülya Yörüten, Yüksek Lisans Tezi "Türk Basınında Batı Ülkelerine İlişkin Dış Politika Yaklaşımlarının Karşılaştırmalı İncelemesi", İstanbul 1986, s.5 ve s.10

